armanmeli.ir
سال چهارم
شماره ۱۰۰۴
پنجشنبه
۱۶ • ۰۲ • ۱۴۰۰
۲۳ رمضان ۱۴۴۲ / ۶ می ۲۰۲۱

یادداشت

حقوق بشر و انسانیت

کوروش الماسی
محقق و پژوهشگر

انواع رسانه‌های تصویری، نوشتاری، صوتی و مجازی رسمی و غیررسمی مملو از نقدهای دلسوزانه، مغرضانه، احساسی، علمی و... است، اما با وجود این همه نقادان دلسوز، سوداگر، احساساتی، مغرض و... روند شرایط اجتماعی در عرصه‌های گوناگون پیوسته وخیم‌تر از روز پیش می‌شود. یقینا پرداختن به ریشه‌های زیست بسیار سخت و بعضا غیر انسانی شهروندان فراتر از توان و مجال این موجز است. در این موجز تلاش می‌شود تا تبیینی کلی و مختصر از مفهوم حقوق بشر به عنوان یکی از بنیادهای توسعه اجتماعی، ارائه شود. در جهان عقلانی معاصر، انسان نه یک پدیده طبیعی بلکه یک پدیده اجتماعی محصول تولد، رشد و بلوغ «خرد جمعی» تلقی می‌شود، بنابراین حقوق بشر تبلور و انعکاس فهم و تلقی فرا طبیعی (اجتماعی) از انسان است. به عبارتی، حقوق بشر، انسان را فراتر از یک موجود عام در طبیعت تلقی می‌کند. حقوق بشر انعکاس سطح و نوع درک نخبگان یک جامعه از انسان به عنوان یک شهروند و نه یک موجود طبیعی است. حقوق بشر، انسان اجتماعی(شهروند) را صرف نظر از هر قیدی از جمله نوع باورها و اعتقادات(متافیزیکی)، میزان تحصیلات، ریشه خانوادگی، شغل، دارایی، منطقه جغرافیایی، ویژگی‌های ظاهری و... «حائز»(مشمول) برخی حقوق یکسان می‌داند. به عنوان مثال، برخورداری از غذا، مسکن، آموزش، بهداشت و درمان، برابری در پیشگاه قانون و... حقوق غیر قابل انکار و اجتناب‌ناپذیر برای همه شهروندان می‌باشد. انسان‌ها (شهروندان) «باید» با تلاش منطقی بتوانند در سازمان زیست اجتماعی انواع نیازهای اولیه خود را تهیه و تامین کنند. سازماندهی و مدیریت امور گوناگون اجتماعی به گونه‌ای که دسترسی به غذا، بهداشت و درمان، آموزش، برابر بودن در پیشگاه قانون، مسکن، آرامش، امنیت و... با تلاش عزتمند برای همه شهروندان مهیا باشد، ابتدایی‌ترین وظیفه هر ساختار مدیریت کلان است. در جهان خردمند معاصر، مشروعیت هر مدیریت کلانی مبتنی بر این است که تا چه میزان می‌تواند انواع نیازهای اولیه شهروندان تحت حمایت خود را تهیه و تامین کند. به عبارتی حقوق بشر تولید اذهان نخبگانی (به‌ویژه سیاسی) است که انسان(شهروندان) را هدف غایی و نه ابزاری برای انواع توهمات، آرمان‌های رمانتیک و منویات سوداگرانه تلقی می‌کنند. اینکه نخبگان یک جامعه انسان(شهروند) را به عنوان هدف یا ابزار تلقی کنند، مبنای ساختار مدیریت سیاسی یک کشور خواهد بود. حقوق بشر تولید اذهان توسعه یافته، بالغ و آگاه به چیستی، کارکرد و سازوکارهای دخیل در سازمان زیست اجتماعی است. حقوق بشر محصول خرد جمعی و نه انواع آرمان‌ها، اعتقادات، احساسات و... متافیزیکی، تاریخی و سوداگرانه است. اگر بپذیریم که حقوق بشر تولید خرد جمعی به ویژه اذهان نخبگان سیاسی، علمی و... یک جامعه است، آنگاه می‌تواند کشورها را به دو دسته تقسیم کرد: ۱ - کشورهایی با رفاه، آرامش و امنیت نسبی که «خرد جمعی»در آنها متولد، رشد و بالغ شده و ۲ - کشورهای پرچالش که «خرد جمعی»هنوز، به دلایل گوناگون، در آنها متولد نشده است. بنابر شواهد بی‌شمار از عرصه‌های گوناگون اجتماعی، بخش قابل توجهی از کارگزاران، صاحب منصبان، سیاست ورزان، «نخبگان» و... درک و باوری به حقوق بشر برآمده از خرد جمعی، ندارند. پر بیراه نیست اگر گفته شود که حقوق بشر متافیزیکی و حقوق بشر رویایی و رومانتیک(وارداتی) نزد معدود افراد در عرصه های اجتماعی و سیاسی، تنها محصول ابهامات ذهنی، عدم صداقت و آشفتگی اراده‌ها و اهداف برخی کاربران مفهوم حقوق بشر می‌باشد. بنابراین، با توجه به نزدیک بودن انتخابات، آزمون «فهم حقوق بشر» باید یکی از اساسی‌ترین مولفه‌های فرایند تایید یا رد صلاحیت کاندیداها در همه مناصب و سطوح اداری، سیاسی و مدیریتی، توسط شورای نگهبان باشد. به این دلیل ساده و بدیهی که «صاحب منصبی که دانش و اعتقادی به حقوق بشر مبتنی بر خرد جمعی که انسان را هدف و نه ابزار تلقی می‌کند، ندارد، چگونه می‌تواند برای رفاه، آرامش و امنیت شهروندان تلاش کند؟» اگرچه نیازمند تبیین مفصل‌تری است، اما ناکارآمدی مدیریتی که منشا سختی‌های بی‌حد و اندازه برای شهروندان شده، ناشی از فقدان درک و اعتقاد مشترک از حقوق بشر به عنوان محصول خرد جمعی میان نخبگان و به‌ویژه برخی کارگزاران، صاحب منصبان و سیاست‌ورزان است.

نگاه

ابوالقاسم رئوفیان:

دوقطبی شدن انتخابات دست شورای نگهبان است

یک کنشگر سیاسی اصول‌گرا در ارزیابی مشارکت‌زا بودن آرایش سیاسی نامزدهای جریان‌های اصلاح‌طلب و اصولگرا، با بیان اینکه این موضوع به میزان تایید صلاحیت‌ها از سوی شورای نگهبان بستگی دارد، اظهار داشت: اینکه از میان افرادی که برای انتخابات اعلام آمادگی کرده‌اند، چه تعدادی از نظر شورای نگهبان می‌توانند در عرصه رقابت و تبلیغات حضور پیدا کنند و اینکه این افراد تا چه حد می‌توانند افکار عمومی را با توجه به شرایط مختلف در عرصه انتخابات نمایندگی کنند، در میزان مشارکت، تعیین کننده و مهم است. ابوالقاسم رئوفیان درباره دوقطبی بودن انتخابات در ادوار گذشته و اینکه این بار دو قطبی بین چه کسانی خواهد بود، گفت: این موضوع نیز بستگی به تصمیم شورای نگهبان دارد که از جناح‌های مطرح در کشور به چندین نفر اجازه تبلیغات و رقابت‌های انتخاباتی داده می‌شود. اگر افرادی که از سوی شورای نگهبان مورد تایید قرار می‌گیرند بتوانند این پتانسیل و ظرفیت را ایجاد و در یک رقابت کاملا سنگین و چالش‌برانگیز شرکت کنند، در آن صورت می‌توان گفت که ما یک انتخابات دوقطبی خواهیم داشت، اما اگر افرادی که به انتخابات ورود می‌کنند از ادبیاتی که چالش‌برانگیز نیست استفاده کنند، طبیعی که انتخاباتی متفاوت پیش‌رو خواهیم داشت. دبیرکل حزب ایران زمین افزود: دوقطبی شدن به چند عامل دارد؛ یک عامل به خود شخص باز می‌گردد یعنی این اشخاصی که به عنوان دو رقیب جدی با یکدیگر رقابت می‌کنند چه کسانی هستند و دوم اینکه نحوه رقابت و شیوه مواجه شدن با رفتار رقیب چگونه است؛ اینجاست که بیشتر تعیین می‌کند چه شود. وی ادامه داد: البته در برخی دوره‌های گذشته با روش تخریبی و این نگاه که بخواهند آبروی طرف را در جامعه ببرند و به قیمت بالا کشیدن خودشان با آبروی رقیب بازی کنند، رفتار شد که این کار درستی نیست. رئوفیان در خصوص اجماع اصولگرایان بر روی آیت‌ا... رئیسی بیان کرد: حضور آقای رئیسی شاید اجماع نسبی را پدید بیاورد، اما اجماع مطلق را پیش‌بینی نمی‌کنم.

اشرف بروجردی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

مردم نگران تاثیر رای شان هستند که دلسرد شده اند

تخریب ظریف رای او را بیشتر می‌کند

ظریف می‌تواند برای اصلاح‌طلبان مرجع اجماع باشد

آرمان ملی- حمید شجاعی: لیست احزاب اصلاح‌طلب برای انتخابات پیش رو به نهاد اجماع‌ساز اصلاح‌طلبان ارائه شده که در آن لیست نیز چهره‌هایی مثل محمد جواد ظریف و اسحاق جهانگیری صدرنشین هستند. هرچند که برخی معتقدند اتفاقات اخیر پیرامون وزیر امور خارجه و واکنش‌ها به انتشار فایل صوتی وی باعث کاهش محبوبیت وی در سطح جامعه و حاکمیت شده است. با این حال بسیاری بر این باورند که این اتفاقات نه تنها محبوبیت ظریف را کاهش نداده بلکه موجبات افزایش محبوبیت وی در انتخابات و رای‌آوری بالای او را فراهم آورده است. در این راستا برای بررسی کاندیداهای مورد بررسی جبهه اصلاح‌طلبان، احتمال اجماع بر ظریف و جهانگیری و مشارکت مردم در انتخابات «آرمان ملی» با اشرف بروجردی عضو مجمع زنان اصلاح‌طلب و فعال سیاسی اصلاح طلب به گفت و گو پرداخته است که می‌خوانید.

با توجه به اینکه لیست کاندیداهای مدنظر احزاب اصلاح‌طلب به جبهه اصلاحات ارائه شده حضور نفراتی چون آقایان ظریف و جهانگیری را چطور ارزیابی می‌کنید و این افراد توانایی رای آوری و ایجاد موج در جامعه را خواهند داشت؟

من معتقدم که آقایان ظریف و جهانگیری مورد اقبال اصلاح‌طلبان هستند و اگر نبودند در لیست ارائه شده به جبهه اصلاح‌طلبان چنین رای بالایی را نمی‌آوردند. خود این امر نشان می‌دهد که اصلاح‌طلبان نسبت به این کاندیداها همسو هستند. اما اینکه نوع رویکرد شورای نگهبان در خصوص کاندیداهای اصلاح‌طلبان چگونه است باید بگویم که رای دادن، انتخاب شدن و انتخاب کردن حق هر شخصی است و مقام معظم رهبری نیز بارها تاکید کرده‌اند که آرای مردم حق‌الناس و امانت است. دیگر اینکه مستندات کسانی که تایید یا رد صلاحیت می‌کنند باید مشخص باشد و با عملکرد افراد مغایر نباشد، چراکه در حال حاضر هم آقای ظریف صلاحیت دارد چون بر مسند امور در وزارت امور خارجه قرار دارد و در جایگاه تصمیم و اجرا قرار گرفته و هم دارای سلامت نفس، اخلاق، رفتار و سلامت اقتصادی است. لذا از هر جهت که نگاه کنید ظریف شخصی صادق، مخلص و پای کار است. تجربه کاری و سابقه مدیریتی دارد و کسی است که می‌تواند برای اصلاح‌طلبان مرجع باشد برای اینکه به وی رجوع کرده و با اجماع بر وی از او حمایت کنند تا در انتخابات مردم و بدنه اجتماعی اصلاح‌طلبان به او رای دهند. از طرفی آقای جهانگیری نیز همین‌طور است. آقای جهانگیری مدیر، استاندار، نماینده مجلس و معاون اول رئیس جمهور بوده و با این همه سابقه از ابتدای انقلاب تا به امروز نمی‌تواند مورد تایید شورای نگهبان قرار نگیرد. اگر شورای نگهبان بخواهد وارد این فاز شود که برای این افراد اعلام عدم صلاحیت کند در حقیقت هویت و ماهیت چارچوب ساختاری را زیر سوال برده است و کشور دچار آسیب خواهد شد. لذا اگر مسئولان مربوطه دلشان برای انتخابات پرشور و حداکثری و نظام می‌سوزد باید حواسشان جمع باشد که از همه حرکات، رفتار و گفتارشان تفسیر سیاسی می‌شود. اگر نظرها به گونه‌ای قرار بگیرد که چهره‌های علاقه‌مند به نظام، کارکشته و سلامت، در پی اصلاح امور و به کلیات نظام و به رهبری و ارکان نظام تعلق خاطر دارند و همراهی می‌کنند رد شوند دیگر شرایط بسیار سخت خواهد شد و مشخص نیست که معیارها بر چه اساس است. لذا اینها افرادی نیستند که به هر دلیلی بخواهند رد صلاحیت شوند. بنابراین این هنر شورای نگهبان است که بتواند زمینه را برای حضور همه قشرها و اشخاص برای حضور در انتخابات مهیا کند. بقیه به مردم باز می‌گردد که چقدر این مشارکت مردمی بتواند در میزان رای‌آوری کاندیداها کمک کند.

برخی مطرح می‌کنند که انتشار فایل صوتی آقای ظریف بر محبوبیت وی در جامعه و جبهه اصلاحات خدشه وارد کرده است؛ اساسا چه میزان با این گزاره موافقید؛ نگاه اصلاح‌طلبان تغییر کرده است؟

معتقدم محبوبیت آقای ظریف نه تنها در جامعه کاهش پیدا نکرده بلکه افزایش داشته است. اتفاقا این خود جای سوال است که چرا برخی جریانات تندرو و اشخاص علیه ظریف موضع گرفتند؟ آنچه مشخص است هر چقدر جریانات دیگر علیه ظریف موضع بگیرند محبوبیت ظریف افزایش پیدا کرده و سطح رای‌آوری وی بالاتر می‌رود و به موفقیت ظریف در انتخابات پیش رو بیشتر کمک می‌کند.